

- [8] Senchyna N. H. Bahatofunktionalnist refleksyvnoho pidkhdodu v suchasnomu osvithnomu prostori. Naukovyi chasopys Natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 5 : Pedahohichni nauky : realii ta perspektyvy : zb. nauk. prats. Ukr. derzh. un-t imeni Mykhaila Drahomanova. Kyiv : Vydavnychiy dim «Helvetyka», 2023. Vyp. 95. S. 96-100. (in Ukrainian)
- [9] Khorina O. I. Osoblyvosti konstruiuvannya refleksyvnoi tekhnologii suprovodu osvitnikh ta suspilnykh reform (praktychnyi aspekt). Navchannia i vykhovannia obdarovanoi dytyny. 2016. Vyp. 2. S. 131-140. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivoo_2016_2_19 (in Ukrainian)
- [10] Chorna M. V., Smolniakova N. M. Refleksyvni tekhnologii osobystisno-orientovanoho navchannia. Synerhetychna kontsepsiia rozvytku studentotsentrovanooho navchannia – zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity: tezy Druhoi Mizhnar. nauk.-metod. konf., 25 veresnia 2020 r. Kharkiv: KhDUKht, 2020. S. 342-343. (in Ukrainian)
- [11] Shvydkyi V. O. Osoblyvosti formuvannia Ya-kontsepsii v profesiinomu stanovleni osobystosti : avtoref. dys. ... kand. psyk. nauk. 19. 00. 07 – pedahohichna ta vikova psykholohiia. Kyiv. 2007. 18 s. (in Ukrainian)
- [12] Yurchenko V. I. «Ia-kontsepsiia» yak pokaznyk osobystisnoho zrostannia maibutnoho vchytelia. <http://www.psyh.kiev.ua/>»Ia-kontsepsiia»_yak_pokaznyk_osobystisnoho_zrostannia_maibutnoho_vchytelia (in Ukrainian)
- [13] Yurchenko V. I. Formuvannia «Ia-kontsepsii» maibutnoho vchytelia v umovakh pedahohichnogo uchylyshcha : avtoref. ... dys. kand. psykhol. nauk. Kyiv. 1997. 18 s. (in Ukrainian)
- [14] Gurevich R., Fritsyuk V., Opushko N., Gadaichuk N., Gabriychuk L. Preparation of future specialists for professional self-development in the information and educational environment of the university. Theoretical and scientific foundations of pedagogy and education: collective monograph / Kazachiner O., Boychuk Y., etc. International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2022. p. 425-442. Available at : DOI 10.46299/ISG.2022.MONO.PED. (in English)
- [15] Ong W. A., Suyansah S., AISaqqaf A. Social Media as a Platform for Reflecting Practice: Experience of Malaysian Pre-Service ESL Teachers. The English Teacher, 49(3), 2020. 105-121. Available at: https://melta.org.my/journals/TET/downloads/tet49_03_03.pdf (in English)

Надійшла до редакції / Received: 21.08.2025

Схвалено до друку / Accepted: 14.09.2025

УДК: 070.42-043.83-047.22]:004.8

DOI: 10.31652/2412-1142-2025-78-482-492

Хоменко Ангеліна Олександрівна

аспірантка Інституту вищої освіти НАПН України,

старша викладачка Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК»,

м. Київ, Україна

ORCID ID: 0009-0005-5938-6205

oleksandrivna.khomenko@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЖУРНАЛІСТІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У МЕДІАЛАБОРАТОРІЇ

Анотація. У статті представлено результати дослідження інноваційних методів формування професійних компетентностей журналістів у закладі вищої освіти шляхом інтеграції інструментів штучного інтелекту у навчальний процес університетської медіалабораторії. Обґрунтовано проблему з огляду на трансформацію журналістики в умовах цифровізації та автоматизації, що потребує від випускників закладів вищої освіти технічних знань, навичок роботи з алгоритмічними системами, цифрової грамотності, критичного мислення та етичної рефлексії.

Теоретичною основою роботи стали напрацювання українських і зарубіжних дослідників, які розглядають місце штучного інтелекту в журналістській діяльності та системі вищої освіти. У їхніх висновках простежується увага до недостатньої опрацьованості практичних методик і нечіткості критеріїв оцінювання професійних умінь.

У межах дослідження сформовано й випробувано комплекс педагогічних прийомів для поєднання взаємодії студентів із реальними інструментами штучного інтелекту, елементами ігрової діяльності та креативними завданнями. Експериментальна база — медіалабораторія Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК». Університет забезпечив технічні

можливості для створення аудіо- й відеоматеріалів, подкастів і різноформатних мультимедійних продуктів в умовах блекаутів та обстрілів.

Під час педагогічного експерименту впроваджено та докладно описано п'ять авторських методичних рішень: фактологічне мапування (формування здатності перевіряти достовірність інформації), технічну інтеграцію (опанування обладнання), нарративне моделювання (побудова логічно зв'язних історій), емоційно-креативну імпровізацію (стимулювання творчих реакцій) і подкастингову трансгресію (випробування нових форматів та нестандартних просторових підходів).

Отримані результати засвідчили дієвість означених методів у формуванні цифрових, комунікативних та творчих умінь майбутніх журналістів, що відображено у підсумкових навчальних продуктах. Так, інтерактивні модулі сприяли зростанню критичного мислення, інформаційної чутливості та навичок колективної роботи. Застосування експериментальних форматів (зокрема «треш-подкасту») стимулювало переосмислення професійних норм і стандартів етики.

Практична значущість дослідження полягає у створенні випробуваної моделі підготовки журналістських кадрів. Це інтегрує можливості штучного інтелекту, інтерактивні підходи та розвиток метакомпетентностей. Вони необхідні для роботи у сучасній медіасфері.

Подальші наукові перспективи пов'язані з організацією багатомайданчикових експериментів, розробленням уніфікованих рубрик для оцінювання технічних, етичних і творчих умінь, а також із поглибленою міждисциплінарною взаємодією журналістики, педагогіки, медіатехнологій та етичних студій.

Ключові слова: вища освіта; штучний інтелект; медіалабораторія; професійні компетентності; інноваційні методи.

1. ВСТУП

Застосування у навчальному процесі інструментів штучного інтелекту (ШІ) формує професійні компетентності журналістів, які корелюються із професійним та освітнім стандартами. У контексті підготовки журналістів виникає науково-практичне завдання щодо визначення можливих методів інтеграції ШІ для розвитку цифрових компетентностей студентів. Для досягнення цього необхідно всебічно окреслити й аргументувати застосовані методи, визначити їхнє призначення та потенціал; описати специфіку організації навчального процесу, у якому використовуються технології штучного інтелекту.

Постановка проблеми. Традиційні підходи у вищій освіті зосереджені переважно на теоретичній підготовці та засвоєнні базових технічних умінь. Так вони не формують компетентностей, потрібних для діяльності в умовах автоматизації, використання ШІ для генерування контенту та роботи з великими масивами даних.

Актуальні (за останні 5 років) міжнародні наукові напрацювання демонструють зростання уваги до педагогічних, етичних і оцінювальних аспектів упровадження штучного інтелекту. Водночас вони підкреслюють низку недоопрацьованих питань: дефіцит практично спрямованих методик, недостатню готовність викладачів, відсутність уніфікованих інструментів оцінювання й нерівний доступ до технологічної інфраструктури.

Професія журналіста вимагає синтезу творчих, аналітичних і технічних навичок у поєднанні з дотриманням етичних та стандартизованих вимог. Отже, на часі є завдання розробити та випробувати інноваційні педагогічні підходи в університетській медіалабораторії. Це необхідно для формування професійних компетентностей майбутніх журналістів через інтеграцію інструментів штучного інтелекту, створення навчальних ігор і організацію практичної роботи студентів із сучасними технологіями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українських дослідженнях питання інтеграції інструментів штучного інтелекту у підготовці журналістів розглядається у кількох ключових напрямках. Перш за все, значна увага приділяється теоретичним засадам і трансформації журналістики під впливом цифрових технологій. Так, у працях українських науковців В. Пасічника та В. Шевченко аналізуються функції ШІ у медіавиробництві — від автоматизації збору даних до генерації контенту й персоналізації новинних продуктів. А. Мадей розглядала необхідність збереження людського контролю, що є ключовою умовою відповідального застосування штучного інтелекту у медійній сфері. Ці дослідження

створюють методичне підґрунтя для формування компетентностей майбутніх журналістів, насамперед цифрової грамотності, критичного мислення та вміння працювати з алгоритмічними інструментами [5; 7; 2].

Другий важливий тематичний блок становлять праці, присвячені методичним і педагогічним засадам упровадження штучного інтелекту у вищу освіту. Українські дослідниці Н. Штоковецька, Т. Обушенко, М. Оліхненко та Г. Скрипка аналізують потенціал, ризики й можливі напрями розвитку застосування інструментів ШІ в університетському середовищі. У своїх роботах вони подають низку рекомендацій щодо інтеграції цифрових технологій у навчальний процес: наголошують на важливості дотримання академічної доброчесності та формування у студентів навичок критичної рефлексії. Автори підкреслюють, що експериментальні формати навчання із залученням ШІ мають поєднувати практичні вправи з етичним осмисленням отриманих результатів і забезпечувати поінформованість здобувачів освіти про ризики, пов'язані з автоматизованим контентом.

Окремий напрям представляють прикладні дослідження, що висвітлюють використання конкретних інструментів ШІ у професійній журналістській діяльності. Науковці розглядають роботу з алгоритмами для транскрибування, синтезу мовлення, генерування заголовків чи автоматизованого пошуку інформаційних джерел, пропонуючи методичні підходи до включення таких завдань у навчальні програми.

Ці напрацювання дають змогу виокремити змістові модулі для педагогічного експерименту та перевірити їхню ефективність у підвищенні професійних навичок майбутніх журналістів. У працях з педагогіки та методики викладання журналістики акцентується на доцільності поєднання ШІ-інструментів з інтерактивними методами навчання — рольовими іграми, кейс-стаді, проєктною діяльністю. Такий підхід дозволяє формувати цифрові компетентності, розвивати критичне ставлення до автоматизованих процесів та вміння працювати в команді. Дослідження також окреслюють етичні вимоги та процедури забезпечення доброчесності [8; 3; 4; 6].

Зарубіжні науковці Х. Кромптон та Д. Берк фіксують, що дослідження інтеграції штучного інтелекту у вищу освіту характеризується зростаючим тематичним групам публікацій: кількісні й оглядові дослідження показують помітний сплеск публікацій з 2020 року й виразний зсув від технічно-орієнтованих тем до проблем педагогіки, етики й оцінювання у навчальному процесі. Це дає підґрунтя для розгляду ШІ як компонента навчальних програм, що вимагає спеціальної методики викладання та переосмислення студентських компетентностей. Найважливіші прогалини в міжнародній індексованій літературі (Scopus/Web of Science), які впливають із оглядів і тематичних картин, — це мала кількість багатосайтних квазі-експериментальних досліджень ефективності конкретних педагогічних інтервенцій (місії, цінностей) у журналістиці, недостатня увага до регіональних (національних) контекстів навчання та потреб ринку, а також відсутність узгоджених стандартів оцінювання компетентностей, специфічних для роботи з ШІ у медіа. Ці висновки визначають пріоритети для подальших досліджень: розробка уніфікованих навчальних модулів, міжуніверситетські експерименти й створення стандартизованих рубрик для оцінювання як технічних, так і етичних навичок студентів-журналістів [10].

С.-Л. Хр та Ч.-Ч. Хо наголошують, що їхній бібліометричний аналіз досліджень про глобальний штучний інтелект в освіті за 2022–2025 роки засвідчив різке зростання наукового інтересу до цієї теми та дав змогу виокремити п'ять основних напрямів: педагогічні інновації, адаптацію освітніх програм і педагогічного персоналу, розвиток технічної інфраструктури, етичне врядування та поєднання оцінювання з креативністю.

Дослідження показало зрушення від технічних дискусій у бік практично зорієнтованих підходів. Вони пов'язані зі студентським досвідом та контекстами навчання. Це свідчить про розширення наукової уваги до трансформації освітніх ролей, практик та ціннісних орієнтирів.

Водночас відзначається нерівномірність географічної представленості: провідними центрами досліджень залишаються США, Китай, Гонконг та держави Перської затоки, тоді як участь європейських інституцій є менш значною. На думку авторів, така конфігурація відображає наявність структурних і політичних чинників, що впливають на дослідницьку динаміку.

Загалом огляд пропонує узагальнений доказовий аналіз, окреслює прогалини та перспективи подальших досліджень і підкреслює значущість міждисциплінарності та інклюзивності при вивченні впливу ІІ на рівність доступу до освіти, академічну доброчесність і гуманістичні виміри освітнього процесу [12].

У дослідженні Ц. Лян, Д. М. Стівенс та Т. Л. Браун встановлено, що більшість робіт ($n = 17$) виконано в азійському регіоні, де домінують симуляційні та моделювальні методики ($n = 15$). Їхня популярність пояснюється зручністю відтворення різних сценаріїв інтеграції технологій у навчальний процес. Тематичний аналіз виявив чотири ключові напрями впливу штучного інтелекту на триаду CIA (curriculum, instruction, assessment — навчальна програма, викладання, оцінювання): створення нового навчального контенту, зниження навантаження на викладачів, автоматизацію й оптимізацію процесів оцінювання та перелік пов'язаних із цим викликів.

Отримані дані дають змогу краще зрозуміти як можливості, так і ризики впровадження ІІ у вищу освіту. Авторі наголошують, що перед університетами та викладачами стоять комплексні завдання: від інтеграції алгоритмічних інструментів у навчальні програми та методику викладання — до підтримання високих стандартів академічної доброчесності. Попри невизначеність подальших тенденцій, дослідники фіксують лідерство Китаю у цій тематиці та сталість симуляційно-моделювальних підходів як основних методів, тоді як питання змістовної та етичної інтеграції ІІ, ймовірно, зберігатимуть дискусійність [11]. Д. Вендер та І. Імре додсліджували інтеграції інструментів штучного інтелекту у підготовці відео-журналістів.

Науковиці резюмують, що методологічні підходи, запропоновані в останніх наукових публікаціях, характеризуються поєднанням практико-орієнтованих модулів і інтерактивних методів: кейс-стаді з реальними інструментами, проєктна робота в змішаних командах (людина + ІІ), а також оцінювання через рубрики, орієнтовані на якість контенту й критичну перевірку фактів. Дослідження, присвячені інтеграції ІІ у відеожурналістику та навчальні курси, містять приклади завдань і описують перші виклики (недостатня кваліфікація викладачів, технічні обмеження, ризики упередженості моделей), що коригують очікування щодо швидкого масштабування таких підходів [14].

Група авторів Х. Бабаджан, Е. Арік, Я. Білішлі, Х. Акгюн та Я. Озкара проаналізували як університетські програми журналістики та нових медіа в Туреччині інтегрують ІІ у навчальні плани, зокрема на рівнях бакалаврату і магістратури. Вони виявили, що більшість курсів, пов'язаних із ІІ, мають теоретичний характер, акцент зроблено на етику, алгоритми медіа і наслідки автоматизації, тоді як практичні застосування (дата журналістика, створення контенту за допомогою ІІ) — не поширені. Авторі сигналізують про значні розбіжності між установами: деякі провадять комплексні курси, інші — дуже обмежені вправи. MDPI Сильні сторони / обмеження: Сильне вивчення національного контексту, достатньо широка вибірка університетів (72), конкретні рекомендації щодо курикулуму. Фокус переважно на Туреччині і це обмежує об'єктивність [9].

Д. Венгер, С. Хоссейн, Д.Р. Сенсман провели 14 глибинних інтерв'ю з адміністраторами освітніх закладів із журналістики, акредитованих Комісією з освіти журналістики й масових комунікацій США (ACEJMC). Так виокремили п'ять тем, які адміністрації вважають найважливішими: (1) рівень експертизи викладачів у сфері ІІ, (2) політики щодо використання ІІ, (3) партнерства з індустрією / технологічними компаніями, (4) оновлення / реформа навчальних програм і силабусів, (5) етичні питання. Виклики пов'язані з тим, що в багатьох закладах немає чітких політик щодо академічної доброчесності стосовно ІІ; викладачі можуть не мати достатніх знань чи навичок, щоб

ефективно інтегрувати ШІ; інколи існує опір змінам або страх щодо втрати традиційних навичок та ролей журналіста. У підсумку науковці зазначили, що для університетів важливо інвестувати в підготовку викладачів, розробити політики і стандарти застосування ШІ, активно співпрацювати з медіаіндустрією, щоб курси залишались актуальними. Також етичні аспекти повинні бути невід’ємною частиною освітніх програм, а не «додатком» [13].

Таблиця №1.

**Позиції зарубіжних науковців щодо інтеграції ШІ у вищу освіту та журналістику
(згенеровано Chat-GPT)**

Автор(и) / рік	Контекст дослідження	Основні висновки	Виклики / прогалини
Х. Кромптон, Д. Берк (2023)	Огляд Scopus / WoS про ШІ у вищій освіті	Зростання публікацій після 2020 року; зсув від технічних тем до педагогіки, етики та оцінювання	Брак експериментальних досліджень у журналістиці, відсутність стандартів оцінювання компетентностей
С.-Л. Хр, Ч.-Ч. Хо (2025)	Бібліометричний аналіз (2022–2025)	5 кластерів: інновації, адаптація програм і викладачів, інфраструктура, етика, оцінювання	Нерівномірна географія досліджень, політичні бар’єри, слабка участь Європи
Ц. Лян, Д. Стівенс, Т. Браун (2024)	Огляд 17 досліджень (переважно Азія)	Домінування симуляцій/моделювання; 4 напрями впливу на CIA (curriculum, instruction, assessment)	Питання етичної інтеграції й академічної доброчесності залишаються відкритими
Д. Вендер, І. Імре (2024)	Підготовка відеожурналістів	Використання кейс-стаді, проектної роботи, рубрик оцінювання	Нестача кваліфікованих викладачів, технічні бар’єри, упередженість моделей
Х. Бабаджан та ін. (2025)	Журналістські програми в Туреччині	Курси з ШІ переважно теоретичні, акцент на етику й алгоритми	Нерівномірна інтеграція, обмежені ресурси, фокус на національному контексті
Д. Венгер, С. Хоссейн, Д. Сенсман (2024)	Інтерв’ю з адміністраторами шкіл журналістики (США)	5 ключових тем: експертиза викладачів, політики, партнерства, реформа програм, етика	Відсутність чітких політик, опір змінам, нестача навичок у викладачів

Мета статті полягає у дослідженні та апробації інноваційних методів формування професійних компетентностей майбутніх журналістів із використанням інструментів штучного інтелекту у медіа-лабораторії. У статті описано створення інтерактивних навчальних ігор для вивчення професійних стандартів журналіста та організацію роботи студентів із реальними інструментами ШІ. Ці методи спрямовані на розвиток цифрових навичок, критичного мислення, креативності та етичної рефлексії.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження проводилося в медіалабораторії Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» через кілька ключових причин, що підкреслюють її унікальність та відповідність цілям проекту.

Унікальність медіалабораторії

Переваги	Обґрунтування
Інфраструктурна готовність та технологічна оснащеність	Наявність обладнання для створення відеоконтенту, подкастів, роботи з графікою та аудіо
Інтеграція з навчальним процесом та міждисциплінарний підхід	Інтеграція теорії із практичними навичками. Це сприяє розвитку критичного мислення, креативності та етичної рефлексії
Підтримка інноваційних педагогічних методів	Метод фактологічного картографування, технічної інтеграції, наративного конструювання, емоційної імпровізації та подкастингової трансгресії
Відповідність вимогам медіаіндустрії	Отримання актуальних знань та навичок, які відповідають потребам ринку праці
Підтримка розвитку етичних та професійних стандартів	Практичне відпрацювання етичних норм журналістики, правил перевірки фактів, уникнення плагіату та неупередженого висвітлення інформації

Проведене заняття в медіалабораторії підтвердило ефективність використання комплексу інноваційних педагогічних прийомів, зорієнтованих на розвиток аналітичного мислення, технічних умінь і творчої ініціативи майбутніх журналістів.

У межах експерименту апробовано п'ять авторських методик. Першою з них стало фактологічне картографування, яке дало студентам змогу відпрацювати навички розмежування фактів і оцінних суджень. Учасники формулювали власні твердження та визначали потенційні джерела їхнього підтвердження, що сприяло уважності, критичному аналізу та формуванню культури відповідальної роботи з інформаційними даними. Метод ґрунтується на створенні своєрідної «схеми знань», у якій кожне твердження зіставляється з можливими каналами його верифікації.

Практична реалізація відбувалася у форматі інтерактивної вправи: кожен студент мав назвати три факти про себе та одразу вказати щонайменше три джерела, які могли б підтвердити достовірність поданих тверджень. У разі повторення джерел, які вже було озвучено однокласниками, учасник виконував фізичну вправу (присідання), що надавало завданню елемент динаміки та ігрового змагання.

Даний метод мав кілька освітніх функцій. Він формував у студентів навички критичного мислення та верифікації інформації: від учасників вимагалось чітко відрізнити об'єктивно перевірювані факти від суб'єктивних суджень. Вправа сприяла розвитку інформаційної грамотності, оскільки студенти працювали в логіці джерел та каналів підтвердження даних. Додання елементів фізичної активності підтримувало концентрацію уваги протягом усього заняття та формувало позитивний емоційний фон.

Другим застосованим підходом став метод технічної інтеграції, який забезпечив опанування базових виробничих навичок: роботи з камерою, звуковим обладнанням та освітлювальними приладами. Завдяки цьому стало можливим виокремити студентів із вираженими лідерськими здібностями, які взяли на себе функції операторів і режисерів.

Третій метод — наративне конструювання — дозволив учасникам вправлятися у створенні структурованих, емоційно виразних оповідей від третьої особи, що є важливою складовою журналістської практики.

Четвертий підхід, метод емоційної імпровізації, реалізовувався через акапельне виконання пісні однією зі студенток. Це сприяло формуванню творчої атмосфери, покращенню міжособистісної взаємодії та розкриттю потенціалу невербальних комунікативних засобів. Окремим інноваційним елементом заняття став метод подкастингової трансгресії.

Студенти здійснили запис «треш-подкасту» в неформальному просторовому рішенні — розташувалися на столі, що зазвичай використовується для офіційних виступів запрошених спікерів. Такий вихід за межі традиційної організації простору дав змогу усвідомити, що професійні правила можуть переосмислюватися гнучко, за умови педагогічної доцільності та етичного обґрунтування.

Запис «треш-подкасту» у такому форматі мав кілька важливих навчальних наслідків. Він розвивав здатність експериментувати з медійними формами, посилював групову динаміку та взаємну довіру, а також надавав досвід роботи у «межовому» форматі, який поєднує професійні стандарти з елементами молодіжної культури самовираження. У цьому сенсі «треш-подкаст» може розглядатися як практичний приклад методу подкастингової трансгресії, що є катализатором рефлексії щодо ролі стандартів у журналістській діяльності. Підхід допомагає студентам збагнути, що журналістика, зберігаючи нормативну основу, водночас вимагає оновлення форм і форматів відповідно до очікувань нових аудиторій.

Узагалі синергія цих методів сприяла розвитку не лише професійних навичок, а й ключових метакомпетентностей — етичного мислення, критичної аналітики та здатності до творчої адаптації. Тож апробований комплекс вправ можна вважати перспективним інструментом у підготовці журналістів.

Таблиця №3.

Кореляція методичних прийомів з очікуваним ефектом (згенеровано Chat-GPT)

Етап / Методичний прийом	Мета	Очікуваний ефект
Підготовка теми та групи	Ознайомити студентів із концепцією «треш-подкасту», визначити тему, розподілити ролі	Розуміння завдань, активізація групової роботи, формування відповідальності за результат
Просторове переосмислення	Вийти за рамки стандартної студійної розстановки (сидіння на столі, у колі тощо)	Усвідомлення символічного порушення стандартів, розвиток креативного мислення
Технічна організація	Відпрацювати навички роботи з камерою, мікрофоном і світлом у нетипових умовах	Практичне засвоєння технічних інструментів, розвиток адаптивності
Запис «треш-подкасту»	Створити подкаст у неформальній атмосфері з балансом фактів і суджень	Зростання креативності, формування комунікативної впевненості, розвиток навичок сторітелінгу
Рефлексія та аналіз	Обговорити порушені та збережені стандарти, оцінити виправданість відхилень	Формування етичної рефлексії, розвиток критичного мислення, підвищення здатності до самокритики

Позитивний результат навчання підтверджується змонтованими матеріалами, які студенти активно використовували у своїх соціальних мережах та на сторінках кафедри, що свідчить про практичну цінність і ефективність апробованого комплексу вправ. Водночас адміністрація закладу вищої освіти вбачала сидіння студентів на столі під час запису як порушення норм академічної поведінки, тому ці подкасти не були розміщені на офіційних сторінках сайту ЗВО.

Також позитивний результат реалізації інноваційних методів навчання проявився у високому рівні залученості студентів та активному використанні набутого досвіду у практичних проєктах. Студенти продемонстрували здатність самостійно планувати та реалізовувати медіапродукти, ефективно співпрацювати в командах і застосовувати отримані навички у реальних умовах.

Одним із цікавих наслідків впровадження практичних медіавправ стало залучення широкої аудиторії до результатів навчальної діяльності студентів. Не обмежуючись внутрішньою оцінкою викладачів та взаємною підтримкою в групі, студенти отримали реальний зворотний зв'язок від зовнішніх користувачів.

Сторінка кафедри стала майданчиком для демонстрації створених медіапродуктів, а активність аудиторії підтвердила зацікавленість і практичну цінність цих робіт. Особливо помітною була участь батьків студентів, які активно відстежували публікації, переглядали матеріали та залишали лайки на роботах своїх дітей.

Така підтримка мотивувала студентів до кращого виконання завдань, підсилювала емоційну залученість, сприяла розвитку відчуття власної відповідальності за результат та підкреслювала значущість їхньої праці для реальної аудиторії. Крім того, взаємодія з батьками та іншими користувачами дала студентам можливість побачити ефект своєї роботи у зовнішньому середовищі, оцінити реакцію різних груп аудиторії та адаптувати підхід до створення контенту.

Все в комплексі сприяло формуванню навичок комунікації, критичного сприйняття власних продуктів і розуміння, що медійна діяльність має бути технічно правильною, соціально значущою та цікавою для глядача. Такий досвід зміцнює внутрішню мотивацію студентів і підвищує ефективність навчання; демонструє, що інтеграція практичних завдань із реальними цифровими платформами має значний педагогічний потенціал.

Ці досягнення підтверджують, що поєднання інтерактивних, творчих і технологічних підходів значно підвищує ефективність підготовки майбутніх журналістів та сприяє формуванню професійної компетентності, готовності до швидкої адаптації та креативного вирішення нестандартних завдань.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведене дослідження підтвердило, що інтеграція інструментів штучного інтелекту у навчальні практики медіа-лабораторії сприяє комплексному розвитку професійних і метакомпетентностей студентів журналістики. Апробація авторських педагогічних методів, включно з фактологічним картографуванням, технічною інтеграцією, нарративним конструюванням, емоційною імпровізацією та подкастинговою трансгресією, дозволила ефективно поєднати технічні, аналітичні, творчі та етичні аспекти підготовки майбутніх медіа-фахівців.

Отримані дані засвідчують суттєву практичну значущість упроваджених інноваційних підходів для розвитку критичного мислення, інформаційної грамотності та творчої гнучкості студентів. Аналіз упровадження методів показав, що їхня результативність значною мірою визначається якістю інтерактивного й безпечного освітнього середовища, у межах якого студенти можуть вільно експериментувати та брати активну участь у власному навчанні.

Застосування інтерактивних вправ і неформальних форматів, зокрема «треш-подкасту», сприяє зростанню самостійності, здатності до командної взаємодії та уміння діяти в нетипових ситуаціях. Разом із тим важливо враховувати чинні академічні норми та внутрішні регламенти закладу, які можуть обмежувати публічне поширення окремих експериментальних форматів, навіть якщо вони демонструють високу педагогічну корисність у межах кафедри.

Позитивний ефект новаторських методів підтверджено й результатами студентських робіт: створені ними медіаматеріали активно поширювалися у соціальних мережах як самих учасників, так і кафедри, що засвідчує їхню прикладну цінність і здатність залучати реальну аудиторію. Це підкреслює потенціал включення реальних виробничих завдань у навчання як інструмента підвищення мотивації та формування практичних компетентностей.

Окремої уваги потребує питання педагогічної підтримки під час роботи студентів із алгоритмічними інструментами. Ефективне використання ШІ вимагає розуміння ризиків, пов'язаних із упередженістю даних, непрозорістю алгоритмів та можливими порушеннями етичних норм. Тому важливим компонентом навчального процесу має стати розвиток у

студентів уміння критично інтерпретувати результати, які згенерували цифрові системи. А також навичок відповідального прийняття рішень у ситуаціях, де автоматизація може створювати дилеми. Інтеграція таких аспектів у практичні заняття забезпечує формування стійкого етичного підґрунтя й підвищує здатність майбутніх журналістів використовувати технології ШІ усвідомлено та професійно.

Не менш важливим є аспект рефлексії та зворотного зв'язку під час впровадження інноваційних методів. Регулярне обговорення результатів виконаних завдань, аналіз помилок та обмін досвідом у групі сприяють глибшому усвідомленню навчального матеріалу та розвитку метакомпетентностей. Такий підхід допомагає студентам критично оцінювати власні дії та результати, а викладачам коригувати стратегії навчання відповідно до потреб аудиторії, підвищуючи ефективність інтеграції ШІ у практику формування студентського портфоліо.

Подальші дослідження доцільно розширювати через проведення багатосайтних квазі-експериментів, які дали б можливість зіставити ефективність різних педагогічних стратегій у підготовці студентів журналістських спеціальностей із використанням технологій штучного інтелекту.

Важливим напрямом розвитку є створення уніфікованих рубрик оцінювання, що охоплюватимуть технічні, етичні та творчі компетентності. Також адаптація цих інструментів до регіональних і національних освітніх контекстів і потреб медіагалузії. У нашому випадку проєкт критеріїв був розроблений за допомогою Chat-GPT із подальшим авторським доопрацюванням.

Окрім цього, перспективним видається посилення міждисциплінарного підходу — поєднання журналістики, медіатехнологій, педагогічних практик та етичних студій. Це дозволить сформуванню комплексної моделі професійної підготовки. Майбутні дослідження можуть зосередитися на інтеграції ігрових методів, моделюванні реальних виробничих процесів та цифрових симуляцій. Це дозволить підвищити ефективність формування професійних компетентностей в умовах трансформації медіаосвіти та криз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Антоненко С. В., Ізмайлова М. К., Лирчиков В. О. Використання штучного інтелекту в роботі викладача. *Actual problems of automation and information technology*. 2024. Т. 28. URL: <https://doi.org/10.15421/432406> (дата звернення: 11.09.2025).
- [2] Мадей А. Збереження людського контролю як важливий фактор використання штучного інтелекту в роботі медіа. *InterConf*. 2024. № 47(209). С. 189–195. URL: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.07.2024.017> (дата звернення: 11.09.2025).
- [3] Обушенко Т. І. Академічна доброчесність у вищій освіті. *АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ВІДКРИТА НАУКА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ЯК СТВОРИТИ ДОБРОЧЕСНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-139> (дата звернення: 11.09.2025).
- [4] Оліхненко М. А. Забезпечення академічної доброчесності у вищій освіті: технології і практики. *АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ВІДКРИТА НАУКА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ЯК СТВОРИТИ ДОБРОЧЕСНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-141> (дата звернення: 11.09.2025).
- [5] ПАСІЧНИК В. РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. 2025. № 1 (15). С. 54–59. URL: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2025.1.10> (дата звернення: 11.09.2025).
- [6] Скрипка Г. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ: УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОГРАМ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ. *Information Technologies and Learning Tools*. 2024. Т. 101, № 3. С. 227–238. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v101i3.5639> (дата звернення: 11.09.2025).
- [7] Шевченко В. Використання штучного інтелекту в редакційній роботі світових та українських медіа. *Вісник Книжкової палати*. 2025. № 5. С. 3–9. URL: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.5\(346\).3-9](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.5(346).3-9) (дата звернення: 11.09.2025).
- [8] ШТОКОВЕЦЬКА Н. Штучний інтелект у вищій освіті: можливості, виклики та перспективи впровадження. *ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТУ – ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ*. 2025. С. 925–927. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-477-4-244> (дата звернення: 11.09.2025).

- [9] Artificial Intelligence and Journalism Education in Higher Education: Digital Transformation in Undergraduate and Graduate Curricula in Türkiye / H. Babacan et al. *Journalism and Media*. 2025. Vol. 6, no. 2. P. 52. URL: <https://doi.org/10.3390/journalmedia6020052> (date of access: 11.09.2025).
- [10] Crompton H., Burke D. Artificial intelligence in higher education: the state of the field. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2023. Vol. 20, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00392-8> (date of access: 11.09.2025).
- [11] Liang J., Stephens J. M., Brown G. T. L. A systematic review of the early impact of artificial intelligence on higher education curriculum, instruction, and assessment. *Frontiers in Education*. 2025. Vol. 10. URL: <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1522841> (date of access: 11.09.2025).
- [12] Ng S.-L., Ho C.-C. Generative AI in Education: Mapping the Research Landscape Through Bibliometric Analysis. *Information*. 2025. Vol. 16, no. 8. P. 657. URL: <https://doi.org/10.3390/info16080657> (date of access: 11.09.2025).
- [13] Wenger D., Hossain M. S., Senseman J. R. AI and the Impact on Journalism Education. *Journalism & Mass Communication Educator*. 2024. URL: <https://doi.org/10.1177/10776958241296497> (date of access: 11.09.2025).
- [14] Wenger D., Imre I. Integrating AI in Video Journalism Education: Current Trends and Challenges. *Journalism & Mass Communication Educator*. 2025. URL: <https://doi.org/10.1177/10776958251366582> (date of access: 11.09.2025).

INNOVATIVE METHODS FOR DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCIES OF JOURNALISTS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS IN A MEDIA LABORATORY

Khomienko Angelina Oleksandrivna

PhD-student at the Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, senior lecturer at the "KROK" University

Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0009-0005-5938-6205

oleksandrivna.khomenko@gmail.com

Abstract. The article presents the results of research into innovative methods of developing professional competencies in journalists at higher education institutions through the integration of artificial intelligence tools into the teaching process at university media laboratories. The problem is substantiated in view of the transformation of journalism in the context of digitalisation and automation, which requires graduates of higher education institutions to have technical knowledge, skills in working with algorithmic systems, digital literacy, critical thinking and ethical reflection.

The theoretical basis of the study was provided by scientific research by Ukrainian and foreign authors analysing the role of AI in journalism and higher education. The researchers' findings highlight the insufficient development of practice-oriented methodologies and questionable standards for assessing competencies.

A set of pedagogical methods has been developed and tested, combining student work with real artificial intelligence tools, interactive games, and creative tasks. The research base was the media laboratory of the KROK University of Economics and Law, which provides the technical infrastructure for creating audio and video content, podcasts, and multimedia products.

During the experiment, five original approaches were applied and described: factual mapping (development of information verification skills), technical integration (working with equipment), narrative construction (creation of structured stories), emotional improvisation (development of creative potential) and podcasting transgression (experiments with formats and spatial practices).

The results of the study confirmed the effectiveness of these methods for developing the digital, communication and creative competencies of future journalists, as evidenced by the practical results of the training. In particular, interactive tasks stimulated critical thinking, information literacy and teamwork skills, while innovative formats (trash podcasts) contributed to a rethinking of professional standards and ethical norms.

At the same time, contradictions were identified between innovative pedagogical practices and academic regulations of the university, which limit the public dissemination of certain experimental formats. The practical significance of the study lies in the creation of a proven model for training journalists, combining AI tools, interactive methods, and the development of meta-competencies necessary for working in modern media. Prospects for further scientific research in conducting multi-site experiments, developing standardised rubrics for assessing technical, ethical and creative skills, as well as in the interdisciplinary combination of journalism, media technologies, pedagogy and ethics.

Keywords: higher education; artificial intelligence; media laboratory; professional competencies; innovative methods.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Antonenko S. V., Izmailova M. K., Lyrchikov V. O. Vykorystannia shtuchnoho intelektu v roboti vykladacha [Use of artificial intelligence in the work of a teacher] // Actual Probl. Autom. Technol. — 2024. — T. 28. — DOI: <https://doi.org/10.15421/432406> (accessed 11 Sept. 2025). (in Ukrainian)
- [2] Madei A. Zberezhennia liudskoho kontroliu yak vazhlyvyi faktor vykorystannia shtuchnoho intelektu v roboti media [Preserving human control as an important factor in the use of artificial intelligence in media work] // InterConf. — 2024. — № 47(209). — С. 189–195. — DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.07.2024.017> (accessed 11 Sept. 2025). (in Ukrainian)
- [3] Obushenko T. I. Akademychna dobrochesnist u vyshchii osviti [Academic integrity in higher education] // Akad. dobrochesnist, vidkryta nauka ta shtuch. intelekt: yak stvoryty dobrochesne osvitnie seredovyshche. — 2023. — DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-139> (accessed 11 Sept. 2025). (in Ukrainian)
- [4] Olikhnenko M. A. Zabezpechennia akademychnoi dobrochesnosti u vyshchii osviti: tekhnologii i praktyky [Ensuring academic integrity in higher education: technologies and practices] // Akad. dobrochesnist, vidkryta nauka ta shtuch. intelekt: yak stvoryty dobrochesne osvitnie seredovyshche. — 2023. — DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-141> (accessed 11 Sept. 2025). (in Ukrainian)
- [5] Pasichnyk V. Rol shtuchnoho intelektu v rozvytku suchasnoi zhurnalistyky: tendentsii ta vyklyky mizhnarodnoho dosvidu [The role of artificial intelligence in the development of modern journalism: trends and challenges of international experience] // Nauk. pr. Mizhr. akad. upr. person. Filol. — 2025. — № 1(15). — С. 54–59. — DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2025.1.10> (accessed 11 Sept. 2025). (in Ukrainian)
- [6] Skrypka H. Shtuchnyi intelekt v osviti: udoskonalennia prohram pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohiv [Artificial intelligence in education: improving teacher training programs] // Inf. Technol. Learn. Tools. — 2024. — T. 101, № 3. — С. 227–238. — DOI: <https://doi.org/10.33407/itl.v10i3.5639> (accessed 11 Sept. 2025). (in Ukrainian)
- [7] Shevchenko V. Vykorystannia shtuchnoho intelektu v redaktsiinii roboti svitovykh ta ukrainskykh media [Use of artificial intelligence in editorial work of global and Ukrainian media] // Visn. Knyzhk. palaty. — 2025. — № 5. — С. 3–9. — DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.5\(346\).3-9](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.5(346).3-9) (accessed 11 Sept. 2025). (in Ukrainian)
- [8] Shtokovetska N. Shtuchnyi intelekt u vyshchii osviti: mozhyvosti, vyklyky ta perspektyvy vprovadzhennia [Artificial intelligence in higher education: opportunities, challenges, and prospects of implementation] // Intehratsiia shtuch. intelektu v osvitu – vyklyky ta mozhyvosti. — 2025. — С. 925–927. — DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-477-4-244> (accessed 11 Sept. 2025). (in Ukrainian)
- [9] Babacan H., et al. Artificial Intelligence and Journalism Education in Higher Education: Digital Transformation in Undergraduate and Graduate Curricula in Türkiye // Journal. Media. — 2025. — Vol. 6, No. 2. — P. 52. — DOI: <https://doi.org/10.3390/journalmedia6020052> (accessed 11 Sept. 2025). (in English)
- [10] Crompton H., Burke D. Artificial intelligence in higher education: the state of the field // Int. J. Educ. Technol. High. Educ. — 2023. — Vol. 20, No. 1. — DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00392-8> (accessed 11 Sept. 2025). (in English)
- [11] Liang J., Stephens J. M., Brown G. T. L. A systematic review of the early impact of artificial intelligence on higher education curriculum, instruction, and assessment // Front. Educ. — 2025. — Vol. 10. — DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2025.1522841> (accessed 11 Sept. 2025). (in English)
- [12] Ng S.-L., Ho C.-C. Generative AI in Education: Mapping the Research Landscape Through Bibliometric Analysis // Inf. — 2025. — Vol. 16, No. 8. — P. 657. — DOI: <https://doi.org/10.3390/info16080657> (accessed 11 Sept. 2025). (in English)
- [13] Wenger D., Hossain M. S., Senseman J. R. AI and the Impact on Journalism Education // Journalism Mass Commun. Educ. — 2024. — DOI: <https://doi.org/10.1177/10776958241296497> (accessed 11 Sept. 2025). (in English)
- [14] Wenger D., Imre I. Integrating AI in Video Journalism Education: Current Trends and Challenges // Journalism Mass Commun. Educ. — 2025. — DOI: <https://doi.org/10.1177/10776958251366582> (accessed 11 Sept. 2025). (in English)